

20. mars 2016

Trykket i Dagens Næringsliv 18. mars,
referanser tilføyet her.

Forsvar ved korsvei

Regjeringens må gi svar på om Forsvaret skal kunne stanse et militært angrep inntil hjelp kommer.

Utgangspunktet er mønstergyldig klart. I innstillingen Fagmilitært råd (FMR) som forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen leverte 1. oktober i fjor, presiserer han det valget politikerne står overfor: Dersom landet skal ha et førstelinjeforsvar slik de gjeldende stortingsdokumentene forutsetter, krever det budsjettøkninger med 3 mrd. kr. hvert år i fire år, og deretter opprettholdelse av kjøpekraften. Med førstelinjeforsvar forstås kapasitet til å møte et militært angrep med slik kraft og utholdenhet at det dekker forutsetningene for mottak av allierte forsterkninger. Førstelinjeforsvaret er således sikkerhetspolitikens grunnpilar (Tjodareik 15.10.2015). Hvis bevilgningene ikke kan gis, vil nedbyggingen av forsvaret fortsette. Med manglende samsvar mellom planer og bevilgninger vil vi i tillegg få stadig dårligere ressursutnyttelse, og enda raskere nedbygging av operativ kapasitet. Forsvarssjefens anbefaling er entydig: Den sikkerhetspolitiske situasjonen tilsier at førstelinjeforsvaret må settes i stand, slik det var ment å være. – Så enkel er problemstillingen, og så krevende er beslutningen.

Man kunne tro at nødvendigheten av en så dramatisk avgjørelse ville ledet til politisk debatt, men det har ikke skjedd. Derimot har vi opplevet ulike innspill i mediene og i forsvarsfora som avsporer fra hovedsaken:

- **Nytt begrep:** Utenriksministeren og forsvarsministeren har lansert et nytt sikkerhetsbegrep som foruten militær sikkerhet omfatter bl.a. utviklingshjelp, fredsarbeid og sivil samfunnsikkerhet. Begrepet er så bredt at det er uegnet som grunnlag for politikkkutforming, men godt egnet til å avspore det politiske valget om det militære førstelinjeforsvaret (Tjodareik 16.02.2016).
- **Nytt forsvarskonsept:** Flere forhold taler for at det eksisterende forsvarskonseptet som speiles i FMR ikke kan opprettholdes i det lange løp. Både den teknologisk utvikling og økonomiske forhold vil tvinge frem nye operasjonelle konsepter basert på flernasjonal integrering av forsvaret. Imidlertid vil en slik utvikling ha en lang tidshorison, trolig mer enn ti år om arbeidet startes på alvor nå. Og utgangspunktet for et nytt konsept vil i alle fall være styrker i kampklar stand, ikke et avvirket forsvar.

- **Rasjonalisering:** Det kommer stadig nye innspill om hvordan forsvaret kan styrkes gjennom bedre utnyttelse av bevilgningene. Det pekes på bedre personellutnyttelse, bedre anskaffelsesrutiner, bedre arealutnyttelse, osv. Til dette er å si at flere av de omfattende forslagene er i arbeid, og fremtidige gevinster er allerede innberegnet i FMR. Forøvrig er mange av forslagene svært optimistiske mht. kostnadene og avtalebindingene ved gjennomføringen. I sum gjør man ingen feil ved å legge til grunn at anbefalingen i FMR bygger på en nøktern vurdering som ikke gir rom for ytterligere rasjonaliseringsgevinster av slik størrelse at de påvirker konklusjonene når det gjelder nødvendige budsjetter for et førstelinjeforsvar.
- **Et ofte hørt, men sjelden lest argument er dette:** FMR ble utarbeidet under andre økonomiske forutsetninger enn de som oljeprisen og migrantstrømmene nå medfører. I dag ville forsvarssjefen – med politisk teft – lagt seg på et mer beskjedent ambisjonsnivå. Slike utsagn bygger på en misforståelse om hva FMR er. Anbefalingen er ikke et situasjonsbestemt partsinnlegg i en budsjettkamp, men en faglig vurdering av hva som minimalt kreves for et nasjonalt førstelinjeforsvar. Ikke overraskende er forsvarssjefens konklusjoner de samme nå (foredrag i Norges Forsvarsforening 1. mars) som de var ved fremleggelsen av FMR.

Slik den meget begrensede debatten arter seg, speiler den på ingen måte dramatikken i det forsvar- og sikkerhetspolitiske valget politikerne står overfor. Ingen av dem som har pekt på den vanskelige budsjettsituasjonen har f.eks. antydnet hva en sikkerhetspolitikk uten et førstelinjeforsvar skulle baseres på. Kanskje vil den kommende proposisjonen si noe om regjeringens syn på dette, men bedømt etter det som regjeringsmedlemmer hittil har sagt (og unnlatt å si) er det nok mest sannsynlig at regjeringen vil søke å skjule problemet i tåkeprat. Velgerne straffer ikke regjeringen for å forsømme sikkerhetspolitikken, selv ikke i en urolig tid.

5